

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПУБЛІКАЦІЯХ ЖУРНАЛУ “МИСТЕЦТВО ТА ОСВІТА”

Ірина Матійчин

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
вул. І. Франка, 24, Дрогобич, Україна, UA-82100
irynam65@ukr.net*

Розглянуто питання репрезентації художньо-педагогічних технологій на сторінках журналу “Мистецтво та освіта”. Цей журнал відзначає свій 30-літній ювілей і є єдиним сьогодні українським виданням з мистецької педагогіки та художньо-естетичного виховання. Метою статті є комплексний аналіз репрезентації художньо-педагогічних технологій у публікаціях журналу “Мистецтво та освіта” для виявлення провідних концепцій та інноваційних підходів у сфері художньої педагогіки. Унаслідок проведеного аналізу публікацій, дотичних до теми статті, виявлено, що на сторінках журналу “Мистецтво та освіта” репрезентовано у більшому чи меншому обсязі різні види художньо-педагогічних технологій. Найчисленнішими є публікації, присвячені ігровим та медіатехнологіям, адже саме вони насамперед забезпечують інтерес школярів до навчання, без якого повноцінно пізнавати мистецтво неможливо. Водночас ці технології часто успішно поєднуються з іншими, тож є доволі поширеними. Інтегративні та проблемно-евристичні технології, які також легко поєднуються з іншими, розглянуто в багатьох статтях, проте у назвах фігурують нечасто. Доволі численною є група статей, присвячена інтерактивним технологіям. Вужчі у застосуванні арт-терапевтичні та музейні технології, відповідно, зображено скромніше у часописі. Поза тим, журнал “Мистецтво та освіта” залишається потужним рупором теоретичної та практичної підготовки вчителя мистецтва, надаючи йому актуальну інформацію про арсенал сучасних художньо-педагогічних технологій, провідні концепції загальної мистецької освіти (особистісно-орієнтованого навчання, шанування національної ідентичності, інтегрованого навчання, діяльнісного підходу, поліхудожнього розвитку, безперервності освіти), інноваційні методи та науково-методичні матеріали для їх успішного та доцільного застосування.

Ключові слова: журнал “Мистецтво та освіта”, інтеграція, мистецька педагогіка, художньо-педагогічні технології.

Постановка проблеми. Журнал “Мистецтво та освіта” належить до тих нечисленних освітніх видань, які витримали перевірку часом, адже впевнено крокує до свого тридцятиріччя. Часопис було засновано влітку 1995 року, а в 1996 вийшли у світ перші його номери. Багатолітнім головним редактором видання (1996–2015) була кандидат педагогічних наук Людмила Масол, розробник і промоутер Концепції поліцентричної інтеграції мистецької освіти у

закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). 2016 року головним редактором стала кандидат педагогічних наук Вікторія Рагозіна, яка у статті, присвяченій 20-річному ювілею часопису, зазначила унікальність цього “єдиного на теренах України журналу з мистецької освіти і художньо-естетичного виховання, в якому розкриваються набутки мистецької педагогіки і досвід мистецької освіти України та інших країн світу вітчизняними і зарубіжними вченими та педагогами-практиками” [16, с. 51].

Останнє десятиліття насичене великими змінами в державі, шкільній освіті, навчанні мистецьких дисциплін. Попри політичні потрясіння, поступово впроваджується у життя реформа шкільництва НУШ (Нова українська школа), даючи дорогу інтегрованим курсам, серед яких і курс “Мистецтво”. Осмислюючи здобутки журналу “Мистецтво та освіта” напередодні його 30-річчя, варто виокремити окремі аспекти, висвітлення яких на сторінках видання мають важливе методологічне значення. Йдеться передусім про художньо-педагогічні технології та їх застосування у навчально-виховній роботі.

Аналіз досліджень. Питання педагогічних технологій висвітлено українськими науковцями та педагогами Т. Гришиною, І. Смолюком, С. Боднар, О. Дубасенюк, О. Пехотою, М. Гриньовою, С. Сисоєвою, Н. Наволоковою, В. Ортинським, І. Дичківською, І. Смагіним, І. Прокопенком, М. Чепіль, Н. Дудник та ін. Художньо-педагогічні технології та їх застосування стали предметом вивчення Л. Масол, Л. Онофрійчук, Н. Кравцової, С. Пальчевського, О. Вознесенської, Л. Шрагіної, О. Деркач, Г. Побережної, О. Пантюк, А. Щиголевої та ін. Висвітленню цих технологій у журналі присвячено нашу статтю.

Мета статті – провести комплексний аналіз репрезентації художньо-педагогічних технологій у публікаціях журналу “Мистецтво та освіта” для виявлення провідних концепцій та інноваційних підходів у сфері художньої педагогіки.

Виклад основного матеріалу. Педагогічні технології є важливим напрямом редакційної політики журналу “Мистецтво та освіта”, в тій чи іншій мірі висвітлюючись на його сторінках. У перші роки виходу часопису в ньому навіть була рубрика “Технології навчання і виховання”, у якій друкували різні статті, розділені за видами мистецтв по підгрупах (Палітра, Камертон, Хореографія, Кінозал тощо). Надалі ж питання застосування різних художньо-педагогічних технологій розглянуто перманентно, привертаючи увагу до найбільш поширених з них на уроках мистецтва та в позакласній роботі.

Аналізуючи публікації журналу “Мистецтво та освіта”, орієнтуватимемось на класифікацію художньо-педагогічних технологій, представлену багатолітнім редактором журналу Л. Масол у методичному посібнику “Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання”: інтегративні, проблемно-евристичні, інтерактивні, ігрові, сугестивні та арт-терапевтичні, музейні, медіатехнології [12, с. 8]. Варто зазначити, що розглянуті в посібнику

технології в теорії та на практиці часто поєднуються (ігрові та інтерактивні, музейні та медіа і т. д.), а висвітлені в журналі “Мистецтво та освіта” ідеї продовжуються і розвиваються у наступних публікаціях, тому зупинятимемося на найбільш інформативних та креативних публікаціях журналу, присвячених різним педагогічним технологіям, у хронологічному порядку.

Розпочнемо з групи статей, зміст яких має узагальнений характер щодо зазначеної теми. Стаття В. Орлова “Мистецтво і педагогічні технології” (2001) привертає увагу до проблеми сприйняття учнями сучасного мистецтва, яке потребує “абстрагування від реальності, рефлексії самосвідомості, пошуку відповіді на запитання: Що відбувається в моїй душі під час сприйняття?” [14, с. 9]. Автор не тільки констатує проблему (“Мистецька освіта, зорієнтована на художню спадщину минулих віків, так і не виробила адекватних технологій і методик спілкування учнів із сучасними художніми творами”) [14, с. 8], а й пропонує якщо не шляхи, то вектор пошуку шляхів її подолання, спрямований на напрацювання відповідних художньо-педагогічних технологій, здатних активізувати самосприйняття і саморозвиток учнів. Погляд вчителя та учня (в ідеалі – кожного учня, з його власним досвідом і світоглядом) при цьому спрямований не тільки на сам мистецький об’єкт, а й на пошук свого “Я” засобами мистецтва, пізнання себе і навколишнього світу.

Орлов В. визначає чотири рівні підходів до художньо-естетичного виховання (виконавський, мистецтвознавчий, оцінювальний і рефлексивний) і наголошує, що саме на рефлексивному рівні вчитель “оперує вже не стільки атрибутами самого мистецтва, скільки тими проявами естетичної свідомості учня, які спрямовані на заглиблене пізнання мистецтва, тобто осмислення власних думок і почуттів, що виникли в процесі сприйняття художньо-естетичних явищ” [14, с. 9].

Стаття В. Орлова ставить більше запитань, ніж дає відповідей, проте саме її проблемно-пошуковий характер спонукає до роздумів та вирішень окреслених завдань і протиріч, серед яких – особистісно зорієнтоване навчання із налагодженням довірливих стосунків між учителем і учнем під час обговорення та засвоєння (освоєння) мистецьких явищ та колективна форма проведення уроків мистецтва з обмеженим часом навчання. Однак ці відповіді варто шукати, адже самозаглиблення і самопізнання через сприйняття вартісних мистецьких творів (а саме такими мають бути твори шкільної програми) здатні дати позитивні результати у творчому розвитку кожної дитини, в гармонізації її особистості, у формуванні її емоційного інтелекту.

Окрім розглянутої статті (а навіть як своєрідне її продовження на рівні вищої школи), складних проблем самопізнання і саморозвитку особистості торкається публікація Л. Кондрацької “Сучасні технології підготовки майбутніх учителів мистецтва” (2003), розкриваючи технологію реалізації маєвтичної моделі знання через такі типи занять: заняття-інтрига, заняття-рефлексія, заняття-дискурс, заняття-моніторинг [6, с. 8].

Попри комплекс питань, які висвітлюють згадані вище статті, пропонувані в них підходи, форми і методи є складовими *проблемно-евристичних технологій*, спонукають вчителів та учнів до пошуку сенсів під час дослідження артефактів, до творчого самовираження, до розвитку художньо-образного мислення. Більш конкретно деякі прийоми і методи проблемно-евристичної технології розкрито у статтях Л. Булатової (2004) (зокрема її авторський метод особистісної музичної презентації) [1, с. 12], Н. Миропольської (2021), Л. Аристової (2022), а також у низці публікацій, які присвячені розвитку творчих здібностей школярів.

Інтегративні художньо-педагогічні технології займають особливе місце в системі загальної мистецької освіти, забезпечуючи комплексний вплив під час формування у свідомості учнів цілісної картини світу. Технологічні аспекти інтеграції розглянуто в багатьох публікаціях журналу, окреслимо деякі з них. У статті Т. Пушкарьової “Інтегроване навчання як засіб гармонізації розвитку дитини” (2006) авторка виокремлює і розглядає окремі його види, використовуючи умовні назви: “сенсорне”, “емоційне”, “правопівкульове”, “лівопівкульове” навчання [15, с. 5], та наголошує на важливості і збалансованості їх поєднання. Методи міжвидових мистецьких паралелей, порівнянь, зіставлень, аналогій на цікавих прикладах із власного педагогічного досвіду описують І. Токарева та Т. Войцешек у статті “Міжпредметні зв’язки на уроках мистецького циклу” (2008) [18]. У публікації Л. Гонтової “Інтегративний урок з мистецтва в контексті художньої культури: формуємо соціокультурну компетентність школяра” (2018) наведено та обґрунтовано деякі принципи інтегративного уроку мистецтва, а саме:

- 1) інтерпретація теми з мистецтва вчителем, що надає можливості виходу на метапредметний рівень;
- 2) конструювання такої пізнавальної проблеми, яку не можна розв’язати з вивченням лише одного з предметів;
- 3) трансформація нового, отриманого унаслідок поліпредметної інтеграції, змісту в особистісні форми діяльності [2, с. 36].

У 2020 році журнал друкує дві засадничі статті Л. Масол, присвячені інтеграції. У першій з них “Інтеграція? Інтеграція. Інтеграція... Інтеграція! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти)” авторка висвітлює наукове підґрунтя теорії інтеграції та репрезентує власну концепцію поліцентричної інтеграції, яку вже впроваджують на уроках мистецтва в українських школах. Підсумовуючи доволі детальний виклад програми реорганізації загальної мистецької освіти, яка вже відбувається³², Л. Масол стверджує, що інтеграція в загальній мистецькій освіті є відповіддю на запити сучасної культури постмодерного суспільства і зумовлює необхідність розробки

³² Нагадаємо, що інтегрований курс «Мистецтво» як обов’язковий почав впроваджуватися з 2016 року у 8–9 класах, а з впровадженням НУШ у 2018 році – у всіх класах поступово, починаючи з першого.

відповідних інтегративних художньо-педагогічних технологій з урахуванням вікових особливостей учнів і вимог Нової української школи [9, с. 22]. А вже у наступному номері журналу з'являється її стаття, в якій Л. Масол надає теоретичне обґрунтування інтегративних художньо-педагогічних технологій, умовно поділяючи їх на три групи:

1) світоглядний або тематичний вид інтеграції, що відбувається в межах спільного для всіх видів мистецтв тем, пов'язаних із відображенням у мистецтві різних аспектів життя, навколишнього світу;

2) естетико-мистецтвознавчий вид інтеграції, що передбачає опанування споріднених для різних видів мистецтв понять і категорій – естетичних, художньо-мовних, жанрових тощо;

3) комплексний вид інтеграції, коли одночасно поєднуються провідні інтегратори з двох попередніх груп або ще й додаються до них інші [10, с. 2].

Кожен з видів інтеграції пояснений та підкріплений прикладами з підручників “Мистецтво” початкової школи, що дуже важливо для розуміння принципів та специфіки застосування технологічних аспектів інтегрованого курсу на етапі його масштабного впровадження.

Інтерактивні та ігрові художньо-педагогічні технології належать до тих груп, які найактивніше (за кількістю та змістом) висвітлюються на сторінках часопису. У статті Л. Масол “Образ – слово – думка: полікультурний діалог в освітньому просторі” (1999) описано міжнародний експеримент, який проводили і в Україні на основі американської програми “Стратегії візуального мислення”. Експеримент за попередніми результатами показав значні зрушення у розвитку художньо-образної та комунікативної сфери учнів та сприяв підвищенню професійної компетентності вчителів. Л. Масол наголошує: “Ключовим моментом навчання вчителів є опанування методом фасилітованої дискусії, отримання досвіду групового рефлексування стосовно проведених уроків” (1999) [11, с. 42]. В описаній у статті програмі поєднуються елементи інтерактивних та проблемно-евристичних технологій, а також реалізовується принцип особистісно зорієнтованого навчання учнів.

Різноманітні методи застосування інтерактивних технологій та їх ефективне поєднання пропонують у своїх публікаціях О. Матюшенко (2010), І. Руденко (2015), В. Черкасов (2016) та ін. А значна кількість дописів висвітлює ігрові технології, які в умовах класно-урочної системи є водночас інтерактивними.

Серед публікацій, що демонструють *ігрові художньо-педагогічні технології*, варто назвати статтю О. Куцан “Соціо-ігрові методи як спосіб проводити уроки музики цікаво” (2010). Автор звертає увагу на перевагу соціо-ігрових методів, які, виконуючи дидактичну функцію, дають можливість поряд із навчанням формувати навички групової соціалізації учнів. Навівши приклади конкретних ігор з елементами театральної педагогіки та варіантами їх адаптації на уроці, О. Куцан наголошує, що будь-яка соціо-ігрова технологія, методика,

прийом для вчителя – “це лише нижня «планка», лише «ґрунт» для його особистих методичних пошуків та особистісного розквіту” [8, с. 25].

Цікаву добірку ігор пропонує А. Золотарьова у своїй публікації “Музично-терапевтичні ігри як засіб оздоровлення молодших школярів” (2011) [4]. Тут тісно переплітаються елементи ігрової та музично-терапевтичної технологій, адже наведені ігри дають можливість не тільки стимулювати інтерес дітей до музичного мистецтва, а й тренувати серцево-судинну, дихальну систему дитини, долати фізичну втому, знімати емоційну напругу.

Проблемно-моделюючі ігри в музичному навчанні молодших школярів, які опираються на імпровізаційну діяльність, описує в однойменній статті І. Дубровіна (2017). О. Моторна та О. Капінос показують можливості застосування LEGO на уроках музичного мистецтва (2019), а Н. Краснова, І. Тимофєєва (2021) і Н. Харченко (2023) розкривають особливості застосування квест-технології в навчальному процесі, особливо ефективну у старшій школі, адже вона “сприяє розвитку аналітичних здібностей, творчого і критичного мислення учнів, спонукає до прийняття нешаблонних рішень, підвищує мотивацію до навчання” [19, с. 35].

Сугестивні та арт-терапевтичні технології також відображено на сторінках журналу “Мистецтво та освіта”. Актуальною сьогодні постає проблема, яку розглядає С. Нечай у написаній ще 2001 року статті “Роль музики в соціальній адаптації дітей-сиріт”. У ній авторка пропонує орієнтовні схеми проведення музичних занять із гіперактивними і пасивними дітьми (йдеться про позаурочну діяльність), емпатійні ігри під музичний супровід, радить застосовувати елементи театралізації, адже “перевтілення допомагає дитині переключити увагу на ляльку або костюм, позбутися внутрішнього напруження і хвилювання, хворобливої сором’язливості, розвиває мовлення, самосвідомість, акторські здібності” [13, с. 42].

Можливості застосування музикотерапії також розглядають у своїх публікаціях Г. Побережна (2008), А. Локарева (2016), а О. Деркач зосереджується на висвітленні арт-терапевтичних практик, що базуються на дослідженнях взаємовпливу кольору та настрою дитини (2010). В одній з останніх публікацій на цю тему (“Елементи арт-терапії у роботі педагогів”, 2024) Ю. Жданович стверджує, що “арт-терапія є найбільш екологічним способом надання допомоги дітям та дорослим, зокрема під час війни” [5, с. 46], вона пропонує конкретні техніки заземлення та стабілізації, а також вправи вокало- та музикотерапії, що допомагають відновити душевну рівновагу.

Музейним технологіям присвятили свої статті О. Гурин (2011), Н. Філіпчук (2019), О. Скуратовська (2022), показуючи можливості співпраці між загальноосвітніми закладами та музеями. А К. Демчик у своїй публікації “Віртуальні екскурсії музеями світу” (2017) зосередила свою увагу на новітній на той час технології, яка стала особливо актуальною під час дистанційної форми навчання. Авторка зазначила переваги віртуальних екскурсій

(доступність знаменитих музейних фондів, можливість перегляду експозицій у зручний час, можливість повторного перегляду) та їх недоліки (обмежений виставковий фонд, оглядовий характер екскурсій, відсутність можливості ставити запитання екскурсоводу-працівнику музею), а також дала методичні рекомендації щодо організації та проведення віртуальних екскурсій [3].

Віртуальні екскурсії також пов'язані із *медіатехнологіями*, які бурхливо розвиваються і займають все міцніші позиції в навчально-виховному процесі. В часописі їх зображено доволі часто у працях О. Матвієнко (1999), В. Штети (2000), О. Базелюка (2008), О. Гумінської (2009), Т. Гризоглазової (2012), Н. Новикової (2015), Л. Кондратової (2016), Н. Павленко та Т. Абрамян (2017), Л. Чабак (2020), В. Терпімової (2021), Н. Цимбал (2022) та інших, розкриваючи різні грані їх застосування: від електронних підручників до безмежних мистецьких ресурсів Інтернету.

Однією з новачок медіатехнологій постає застосування штучного інтелекту (ШІ) на уроках мистецтва, про що пише у своїй статті Н. Кузьменко (2024). Вона не тільки показує плюси та мінуси такого застосування, а й розкриває можливості окремих інструментів ШІ під час вивчення конкретних тем чи виконання конкретних завдань на уроках мистецтва. Підсумовуючи, Н. Кузьменко визнає ШІ дієвим інструментом навчального процесу як для вчителя, так і для учнів, за умови етичного та збалансованого його використання, та зазначає: "ШІ може допомогти учням справитися з рутиною та звільнити місце для творчого самовираження" [7, с. 45].

Окреме місце в журналі посідають статті Н. Кузьменко (2023) та В. Сіпія (2024), присвячені застосуванню в мистецькій освіті STEM-технологій, які у практичному застосуванні поєднують елементи проблемно-евристичних, інтегративних, інтерактивних та медіатехнологій, а також сприяють профорієнтації школярів, "розвиваючи в учнів цифрову та креативну грамотність, а також навички колективної творчої взаємодії" [17, с. 47].

Висновки. На сторінках журналу "Мистецтво та освіта" репрезентовано у більшому чи меншому обсязі різні види художньо-педагогічних технологій. Найчисленнішими є публікації, присвячені ігровим та медіатехнологіям, адже саме вони насамперед забезпечують інтерес школярів до навчання, без якого повноцінно пізнавати мистецтво неможливо. Водночас ці технології часто успішно поєднуються з іншими, тож є доволі поширеними. Інтегративні та проблемно-евристичні технології, які також легко поєднуються з іншими, розглянуто в багатьох статтях, проте у назвах фігурують нечасто. Доволі численними є група статей, присвячена інтерактивним технологіям. Вужчі у застосуванні арт-терапевтичні та музейні технології, відповідно, зображено скромніше у часописі. Поза тим, журнал "Мистецтво та освіта" залишається потужним рупором теоретичної та практичної підготовки вчителя мистецтва, надаючи йому актуальну інформацію про арсенал сучасних художньо-педагогічних технологій, провідні концепції загальної мистецької освіти

(особистісно-орієнтованого навчання, шанування національної ідентичності, інтегрованого навчання, діяльнісного підходу, поліхудожнього розвитку, безперервності освіти), інноваційні методи та науково-методичні матеріали для їх успішного та доцільного застосування.

1. Булатова Л. Розвиток пізнавальної активності учнів на уроках музики. Мистецтво та освіта. 2004. № 4. С. 9–12.
2. Гонтова Л. В. Інтегративний урок з мистецтва в контексті художньої культури: формуємо соціокультурну компетентність школяра. Мистецтво та освіта. 2018. № 3. С. 30, 35–37, 49.
3. Демчик К. Віртуальні екскурсії музеями світу. Мистецтво та освіта. 2017. № 4. С. 18–22.
4. Золотарьова А. Музично-терапевтичні ігри як засіб оздоровлення молодших школярів. Мистецтво та освіта. 2011. № 4. С. 28, 37–41.
5. Жданович Ю. Елементи арт-терапії у роботі педагогів. Мистецтво та освіта. 2024. № 3. С. 45–50.
6. Кондрацька Л. Сучасні технології підготовки майбутніх учителів мистецтва. Мистецтво та освіта. 2003. № 2. С. 7–11.
7. Кузьменко Н. Використання штучного інтелекту на уроках мистецтва. Мистецтво та освіта. 2024. № 1. С. 40–45.
8. Куцан О. Соціо-ігрові методи як спосіб проводити уроки музики цікаво. Мистецтво та освіта. 2010. № 1. С. 19–25.
9. Масол Л. Інтеграція? Інтеграція. Інтеграція... Інтеграція! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти). Мистецтво та освіта. 2020. № 1. С. 20–27.
10. Масол Л. М. Інтегративні художньо-педагогічні технології формування предметних компетентностей учнів початкових класів у процесі навчання інтегрованого курсу “Мистецтво”. Мистецтво та освіта. 2020. № 2. С. 2–9.
11. Масол Л. Образ – слово – думка: полікультурний діалог в освітньому просторі. Мистецтво та освіта. 1999. № 4. С. 38–45.
12. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посібник. Харків : “Друкарня Мадрид”, 2015. 178 с.
13. Нечай С. Роль музики в соціальній адаптації дітей-сиріт. Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 39–42.
14. Орлов В. Ф. Мистецтво і педагогічні технології. Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 8–12.
15. Пушкарьова Т. Інтегроване навчання як засіб гармонізації розвитку дитини. Мистецтво та освіта. 2006. № 4. С. 5–7.

16. Рагозіна В. Всеукраїнський науково-методичний журнал “Мистецтво та освіта” – 20-річний ювілей. Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. 2017. № 2. С. 51–53. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/maed_2017_2_10.

17. Сіній В. Технології STEM у інтегрованому курсі “Мистецтво” для адаптаційного циклу базової середньої освіти. Мистецтво та освіта. 2024. № 2. С. 45–47.

18. Токарева І., Войцешек Т. Міжпредметні зв'язки на уроках мистецького циклу. Мистецтво та освіта. 2008. № 2. С. 26–28, 37–39.

19. Харченко Н. Гейміфікація в освіті: використання квест-технології. Мистецтво та освіта. 2023. № 4. С. 35–42.

References

1. Bulatova, L. (2004). Rozvytok piznaval'noi aktyvnosti uchniv na urokakh muzyky [Development of students' cognitive activity in music lessons]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 9–12 [in Ukrainian].

2. Hontova, L. V. (2018). Intehratyvnyj urok z mystetstva v konteksti khudozhn'oi kul'tury: formuiemo sotsiokul'turnu kompetentnist' shkoliara [Integrative art lesson in the context of artistic culture: we form the sociocultural competence of a schoolchild]. *Mystetstvo ta osvita*, 3, 30, 35–37, 49 [in Ukrainian].

3. Demchuk, K. (2017). Virtual'ni ekskursii muzeiamy svitu [Virtual tours of museums around the world]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 18–22 [in Ukrainian].

4. Zolotar'ova, A. (2011). Muzychno-terapevtychni hry iak zasib ozdorovlennia molodshykh shkoliariv [Music-therapeutic games as a means of improving the health of younger schoolchildren]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 28, 37–41 [in Ukrainian].

5. Zhdanovych, Yu. (2024). Elementy art-terapii u roboti pedahohiv [Elements of art therapy in the work of teachers]. *Mystetstvo ta osvita*, 3, 45–50 [in Ukrainian].

6. Kondrats'ka, L. (2003). Suchasni tekhnolohii pidhotovky majbutnikh uchyteliv mystetstva [Modern technologies for training future art teachers]. *Mystetstvo ta osvita*, 2, 7–11 [in Ukrainian].

7. Kuz'menko, N. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu na urokakh mystetstva [Using artificial intelligence in art lessons]. *Mystetstvo ta osvita*, 1, 40–45 [in Ukrainian].

8. Kutsan, O. (2010). Sotsio-ihrovi metody iak sposib provodyty uroky muzyky tsikavo [Socio-gaming methods as a way to make music lessons interesting]. *Mystetstvo ta osvita*, 1, 19–25 [in Ukrainian].

9. Masol, L. (2020). Intehratsiia? Intehratsiia. Intehratsiia... Intehratsiia! (Politsentrychna intehratsiia zmistu zahal'noi mystets'koi osvity) [Integration? Integration. Integration... Integration! (Polycentric integration of the content of general art education)]. *Mystetstvo ta osvita*, 1, 20–27 [in Ukrainian].

10. Masol, L. M. (2020). Intehratyvni khudozhn'o-pedahohichni tekhnolohii formuvannia predmetnykh kompetentnostej uchniv pochatkovykh klasiv u protsesi navchannia intehrovanoho kursu "Mystetstvo" [Integrative artistic and pedagogical technologies for the formation of subject competencies of primary school students in the process of teaching the integrated course "Art"]. *Mystetstvo ta osvita*, 2, 2–9 [in Ukrainian].
11. Masol, L. (1999). Obraz – slovo – dumka: polikul'turnyj dialoh v osvith'omu prostori [Image – word – thought: multicultural dialogue in the educational space]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 38–45 [in Ukrainian].
12. Masol, L. M. (2015). Khudozhn'o-pedahohichni tekhnolohii v osnovnij shkoli: iednist' navchannia i vykhovannia [Artistic and pedagogical technologies in primary school: unity of teaching and upbringing]: metod. posib. Kharkiv: "Drukarnia Madryd" [in Ukrainian].
13. Nechaj, S. (2001). Rol'muzyky v sotsial'nij adaptatsii ditej-syrit [The role of music in the social adaptation of orphans]. *Mystetstvo ta osvita*, 1, 39–42 [in Ukrainian].
14. Orlov, V. F. (2001). Mystetstvo i pedahohichni tekhnolohii [Art and pedagogical technologies]. *Mystetstvo ta osvita*, 1, 8–12 [in Ukrainian].
15. Pushkar'ova, T. (2006). Intehrovane navchannia iak zasib harmonizatsii rozvytku dytyny [Integrated learning as a means of harmonizing child development]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 5–7 [in Ukrainian].
16. Rahozina, V. (2017). Vseukrains'kyj naukovo-metodychnyj zhurnal "Mystetstvo ta osvita" – 20-richnyj iuvilej [All-Ukrainian scientific and methodological journal "Art and Education" – 20th anniversary]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi*, 2, 51–53 [in Ukrainian].
17. Sipij, V. (2024). Tekhnolohii STEM u intehrovanomu kursu "Mystetstvo" dlia adaptatsijnoho tsyклу bazovoi seredn'oi osvity [STEM technologies in the integrated course "Art" for the adaptation cycle of basic secondary education]. *Mystetstvo ta osvita*, 2, 45–47 [in Ukrainian].
18. Tokarieva, I. & Vojtseshek, T. (2008). Mizhpredmetni zv'iazky na urokakh mystets'koho tsyклу [Cross-curricular connections in art cycle lessons]. *Mystetstvo ta osvita*, 2, 26–28, 37–39 [in Ukrainian].
19. Kharchenko, N. (2023). Hejmifikatsiia v osviti: vykorystannia kvest-tekhнологii [Gamification in education: using quest technology]. *Mystetstvo ta osvita*, 4, 35–42 [in Ukrainian].

Стаття: надійшла до редколегії 14.09.2025

доопрацьована 22.10.2025

прийнята до друку 05.11.2025

**REPRESENTATION OF ARTISTIC AND PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES
IN PAPERS PUBLISHED IN THE ART AND EDUCATION JOURNAL**

Iryna Matiychyn

*Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
I. Franko Str., 24, Drohobych, Ukraine, UA-82100
irynam65@ukr.net*

The proposed paper deals with the representation of artistic and pedagogical technologies in the pages of Art and Education. The journal is celebrating its 30th anniversary and is the only Ukrainian publication on art pedagogy, artistic and aesthetic education. The paper aims to conduct a comprehensive analysis of the representation of artistic and pedagogical technologies in the publications of Art and Education in order to identify leading concepts and innovative approaches in the field of art pedagogy. The analysis of publications related to the topic of the paper revealed that various types of artistic and pedagogical technologies are represented in the pages of Art and Education to a greater or lesser extent. The most numerous are publications devoted to game and media technologies, because they cater to the needs of students, stimulating their interest in learning, without which it is impossible to fully appreciate art. These technologies are often combined with others, therefore they are quite widespread. Although integrative and problem-solving technologies that can also be easily combined with others are discussed in many research papers, they rarely appear in the titles of the papers. There is a fairly large group of papers devoted to interactive technologies. The art therapeutic and museum technologies that have a narrower scope of application are poorly represented in the journal. Nevertheless, Art and Education remains a powerful mouthpiece for the theoretical and practical training of art teachers, providing them with up-to-date information on the arsenal of modern artistic and pedagogical technologies, leading concepts in general art education (student-centered education, respect for national identity, integrated education, activity-based approach, poly-artistic development, continuity of education), innovative methods and scientific and methodological materials for their successful and appropriate application.

Keywords: Art and Education, integration, art pedagogy, artistic and pedagogical technologies.